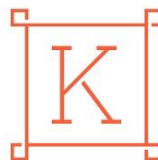

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

2022

Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo būklės bei jos gerinimo galimybių tyrimas

SANTRAUKA

BGI | consulting

KULTUR
kultūros ir turizmo projektai

Sutarties informacija:

Paslaugų viešojo pirkimo sutartis Nr. 1S-462(3.1),
sudaryta 2022 m. birželio mėn. 14 d. tarp BĮ Lietuvos kultūros tarybos ir
jungtinės veiklos partnerių grupės
UAB „BGI Consulting“ ir VšĮ „KULTUR“

Perkančioji organizacija:
BĮ Lietuvos kultūros tarybos

Paslaugų teikėjas:

UAB „BGI Consulting“ ir VšĮ „KULTUR“

Ataskaitą parengė:

Martynas Užpelkis, dr. Ingrida Kelpšienė, dr. Vytautas Tumėnas ir Laima Pranskūnaitė Užpelkienė

Lietuvos kultūros tarybos (LKT) ir LR kultūros ministerijos (KM) priežiūros darbo grupė:

LKT atstovai: Kristina Mažeikaitė (darbo grupės pirmininkė iki 2022-07-20), Martynas Tininis (darbo
grupės pirmininkas nuo 2022-07-21), Radvilė Maskuliūnaitė, Aušra Žičkienė ir Rimvydas Laužikas (iki
2022-05-24)

KM atstovai: Gytis Oržikauskas, Irena Kezienė ir Indrė Ambrazienė (iki 2022-05-24)

Dėl detalesnės informacijos apie tyrimų studiją kreiptis:

Martynas Užpelkis

El. p.: martynas@kultur.lt

Tel.: +370 615 13257

Jonas Jatkauskas

UAB „BGI Consulting“ direktorius

Aukštaičių g. 7, LT-11341, Vilnius

Tel.: +370 5 215 4075

El. p.: jonas@bgiconsulting.lt

www.bgiconsulting.lt

Tyrimų komandos nuomonė nebūtinai sutampa su Perkančiosios organizacijos nuomone

TYRIMO TIKSLAI, APIMTIS IR METODAI

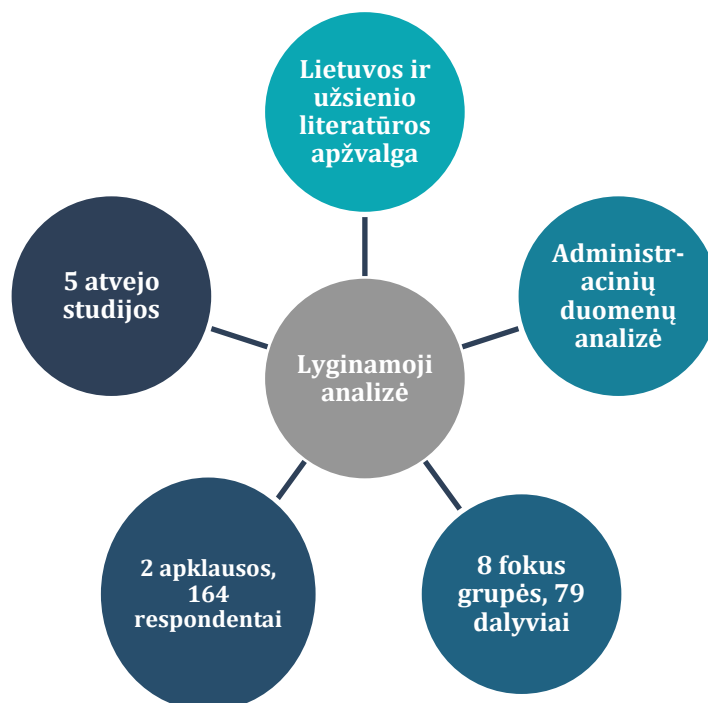
Šis tyrimas – pirmasis nematerialaus kultūros paveldo (toliau – NKP) srities empirinis tyrimas Lietuvoje po 2004 m., kai Lietuva ratifikavo UNESCO 2003 m. Nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo konvenciją (toliau – Konvencija). Tyrimo tikslai:

1. Nustatyti svarbiausias nematerialaus kultūros paveldo aktualizavimo tendencijas ir tai lemiančias priežastis, remiantis vykdomo nematerialaus kultūros paveldo aktualizavimo analize;
2. Pasiūlyti moksliniais įrodymais pagrįstas nematerialaus kultūros paveldo aktualizavimo kryptis, pateikiant ir įvertinant bent 3 skirtingus raidos scenarijus;
3. Pasiūlyti nematerialaus kultūros paveldo puoselėtojų/saugotojų ir praktikų komunikacinių gebėjimų tobulinimo kryptis.

Tyrimas apima NKP vertybes, kurios yra įtrauktos į Lietuvos Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą (48 vertybės, įskaitant 3 vertybes, įtrauktas į UNESCO Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą) ir į Lietuvos Respublikos savivaldybių Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadus (6 vertybės), iš viso 54 vertybes.

Tiriamasis laikotarpis apima 2016–2021 metus.

Tyrime buvo naudojami mišrūs duomenų rinkimo metodai ir taikoma metodologinė trianguliacija, kuri padėjo sumažinti kokybinių metodų trūkumus ir lyginamosios analizės pagrindu daryti apibendrinančias išvadas (paveikslas žemiau).

NKP IŠSAUGOJIMO IR AKTUALIZAVIMO POLITIKOS TURINYS

Konvencijoje NKP apibrėžiamas kaip „praktikos, perteikimo ir raiškos formos, žinios, įgūdžiai, taip pat su jais susijusios priemonės, objektai, artefaktai bei kultūros erdvės, kuriuos bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais asmenys pripažįsta savo kultūros paveldo dalimi. Ši nematerialų kultūros paveldą, perduodamą iš kartos į kartą, bendruomenės ir grupės nuolat atkuria reaguodamos į savo aplinką, sąveiką su gamta ir savo istorija, ir jis joms teikia tapatybės ir tęstinumo pojūtį, tokiu būdu skatindamas pagarbą kultūrų įvairovei ir žmogaus kūrybingumui.“

2020 m. patvirtintoje Lietuvos Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos koncepcijoje kultūros paveldo aktualizavimas apibrėžiamas kaip „priemonės, kuriomis siekiama pabrėžti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo svarbą, aktualumą ir prieinamumą; paskatinti šiuolaikinę visuomenę ir (arba) vietos bendruomenes atsakingai integruoti kultūros paveldą kaip svarbų išteklių į kasdienį kultūrinį, socialinį ir (arba) ekonominį gyvenimą.“

Praktikoje aktualizavimo termino vartojimas yra problematiškas, nes: 1) neturi tikslaus atitikmens anglų kalboje ir nevertinamas Konvencijoje, 2) nevienareikšmiškai suprantamas ir interpretuojamas, 3) yra daugialypis, apibrėžiamas per keletą siektinų tikslų, 4) turi atnaujinimo konotaciją ir NKP kontekste gali reikšti nuostatą, kad NKP yra pasenęs, nešiuolaikiškas. Tai neatitinka Konvencijos požiūrio, kad NKP yra nuolat atkuriamas, t.y. gyvybingas, ir NKP politikos veikėjams kelia tarpusavio nesupratimo riziką.

Lietuviškas NKP išsaugojimo apibrėžimas netiksliai (ir skirtingai nei kitose kalbose) perteikia kai kuriuos Konvencijos aspektus (pvz. angl. *promotion* verčiamas kaip propagavimas, angl. *enhancement* – turtinimas).

Lietuvos teisės aktuose NKP terminas vartojamas lygia greta su etninės kultūros (toliau – EK) terminu, nesant aiškios skirties tarp jų. Lyginamoji NKP ir EK terminų, kaip jie apibrėžiami Konvencijoje ir Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatyme, analizė rodo, kad bendras jų bruožas yra gyvoji tradicija. EK padeda išlaikyti tautinį tapatumą, tuo tarpu NKP neapsiriboja tik tautiniu tapatumu. Be to, NKP apibrėžimas – platesnis, o turinys – detalizuotas, tuo tarpu EK – siauresnis, o turinys nedetalizuotas. EK turinio neapibrėžtumą („*užfiksuoti ir neužfiksuoti dalykai*“) galima vertinti kaip pagrindinį šio termino trūkumą.

SĄVADAI KAIP NKP IŠSAUGOJIMO IR AKTUALIZAVIMO PRIEMONĖ

Vadovaujantis Konvencija, Lietuvoje nuo 2017 m. kuriamas nacionalinis visuomenei atviras NKP vertybių sąvadas (toliau – Sąvadas). Sąvado kūrimo pagrindinis tikslas – užtikrinti NKP vertybių nustatymą ir apsaugą.

Tyrimo duomenys rodo, kad Sąvadas yra tinkama aktualizavimo kaip sąmoningumo didinimo priemonė, nes skatina bendruomenes domėtis savo paveldu, didina bendruomenių supratimą apie jų paveldo vertę ir pasididžiavimą jomis. Sąvadas taip pat galėtų būti tinkama priemonė NKP populiarinimui ir žinomumo didinimui, tačiau šis jo potencialas šiuo metu mažai išnaudojamas. Turizmo informacinių centrų atstovų teigimu, Sąvado puslapis internete nėra pritaikytas vartotojų poreikiams, jame nėra vartotojams reikalingos informacijos apie NKP renginius, parodas, tapatybės ugdymą. Galiausiai, Sąvadas galėtų būti NKP išsaugojimą skatinanti priemonė, nes kandidatai į Sąvadą turi

Iš pradžių Vilniaus rajono savivaldybė nepalaikė Vilniaus krašto tautodailės ir meno bendrijos iniciatyvos teikti paraišką dėl verbų rišimo tradicijos įrašymo į Sąvadą, tačiau po įrašymo verbų rišimo tradiciją pripažino Vilniaus krašto tapatybės dalimi, sukūrė ir naudoja stilizuotą verbos karpinio atvaizdą kaip savo oficialų logotipą.

pateikti savo vertybių išsaugijimo planus, tačiau šiuo metu dar nėra duomenų, leidžiančių daryti išvadas apie Sąvado veiksmingumą NKP išsaugojimo požiūriu.

Su NKP įrašymu į sąvadą bendruomenės sieja didesnio matomumo, bendravimo ir finansinės paramos lūkesčius. Tačiau dėl siauro Sąvado tikslų apibrėžimo, mažo Sąvado žinomumo, valstybės finansinių įsipareigojimų Sąvado vertybėms nebuvimo ir neaiškaus Sąvado plėtros modelio šie bendruomenių lūkesčiai negali būti pilnai patenkinti.

Kretingos rajono savivaldybės NKP vertybių sąvado kūrimo atvejis rodo, kad vietinio sąvado kūrimo procesas yra veiksminga NKP aktualizavimo kaip sąmoningumo didinimo priemonė, nes padeda surasti ir iškelti dar gyvas tradicijas į viešumą, atskleidžia vietos tapatybę, telkia bendruomenes, skatina jų aktyvumą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą. Kita vertus, šio proceso dalyviams nėra aiški sąvado perspektyva.

Tiriamuoju laikotarpiu savivaldybių NKP sąvadas buvo parengusios 2 savivaldybės – Kretingos ir Kauno rajonų, į kuriuos buvo įtrauktos atitinkamai 5 ir 1 NKP vertybės.

KITOS NKP IŠSAUGOJIMO IR AKTUALIZAVIMO PRIEMONĖS

Lietuvos NKP vertybių išsaugojimo planų ir apklausos duomenų analizė rodo, kad NKP vertybių teikėjai ir bendruomenės nemato didelio skirtumo tarp aktualizavimo ir išsaugojimo, nes NKP vertybių išsaugojimo ir aktualizavimo veiklos didele dalimi sutampa. Mokymai ir viešinimas yra dominuojančios veiklos, kuriomis siekiama tiek NKP išsaugojimo, tiek ir aktualizavimo tikslų.

Bendrai NKP vertybių teikėjų ir bendruomenių nuomone, mokymai (edukacijos, stovyklos, ilgalaikės dirbtuvės ir kt.) yra efektyviausios aktualizavimo veiklos ir jiems turėtų būti skirtas didesnis valstybės ar savivaldybių finansavimas. Tačiau konkrečių vertybių atveju aktualizavimo priemonių efektyvumo vertinimas skiriasi. Pavyzdžiui, NKP vertybes-šventes puoselėjančių bendruomenių nuomone, efektyviausi yra pramoginiai renginiai (šventės).

Apibendrinant tyrimo dalyvių minėtus gerosios praktikos pavyzdžius, išryškėjo šios NKP išsaugojimo ir aktualizavimo priemonių veiksmingumo sąlygos:

- 1) NKP bendruomenių aktyvumas. Esminė sąlyga, nes tik praktikuojančios bendruomenės viduje gali vykti prasmės, žinių ir įgūdžių perdavimas.
- 2) Etikos principų laikymasis. Pagarba NKP bendruomenėms ir skaidrus bendradarbiavimas motyvuoja bendruomenes ir leidžia joms patirti moralinę ir kai kuriais atvejais materialinę naudą.
- 3) Aktualizavimo ir išsaugojimo priemonių derinimas. Tradicijos išsaugomos jas praktikuojant, populiarinant ir palaikant.
- 4) Bendradarbiavimas tarp paveldo bendruomenių, savivaldybės kultūros įstaigų, TIC ir kitų vietos ir/ar nacionalinių įstaigų (pvz. muziejų).

Biržų krašto muziejaus „Sėla“ vykdoma edukacinė programa „A biržiečė vaišin dainuodamūs“ populiarėja jau daugiau nei 20 metų. Ji lankytojams pristato 2 krašto vertybes: naminio alaus tradiciją ir Biržų krašto sutartines. NKP bendruomenės dalyvauja programoje, papildo ją sutartinėmis, muzika, šokiais, pasakojimais, apeigomis, vaišina lankytojus alumi, sūriu ir juoda duona. Už dalyvavimą programoje bendruomenės gauna atlygį, kurį panaudoja savo reikmėms.

Klaipėdos etnokultūros centre veikia nuolatinė delmonų galerija, vykdomos mokamos edukacijos, kurių metu lankytojai gali išsisiuvinėti delmoną. Parengta kilnojama delmonų rekonstrukcijų paroda, kuri keliauja po visą Lietuvą. Kartais paroda vyksta kartu su paskaita, kuri padeda užmegzti gyvą bendravimą tarp žmonių, kurie moka gaminti delmonus ir kurie nori tai daryti, atsiranda ryšiai. Krašto vertybės pristatymas kitame krašte padeda užmegzti dialogą tarp bendruomenių, suteikia joms progą dalintis krašto vertybėmis ir patirtimi.

Apklausų ir fokus grupių duomenys rodo, kad profesionali, nuosekli ir planuojama NKP komunikacija ir viešinimas yra tai, ko paveldo bendruomenės labiausiai tikisi iš šalies, nes jos pačios tam neturi pakankamai lėšų, laiko ir žmogiškųjų išteklių. Turizmo informacinių centrų darbuotojai, kurie patys yra aktyviai įsitraukę į informacijos apie NKP sklaidą, iš NKP bendruomenių ir kultūros įstaigų norėtų gauti aktualią (atnaujintą) ir vartotojų poreikiams pritaikytą informaciją apie NKP, konkrečiai apie: 1) nuolatinės ekspozicijas, kuriose pristatomos NKP vertybės, 2) su vertybėmis susijusius produktus ir paslaugas ir 3) su vertybėmis susijusius renginius (renginių kalendorius). Jų nuomone, vartotojams reikėtų ne tik „ekonominės“, bet ir sociokultūrinės, su tapatybės ugdymu susijusios informacijos apie NKP. Informacijos apie NKP sklaidai galėtų pasitarnauti nuolat atnaujinama Sąvado svetainė internete.

NKP BENDRUOMENIŲ DALYVAVIMAS

Konvencijoje tiesioginio NKP bendruomenės apibrėžimo nėra, todėl praktikoje susiformavo didelė bendruomenės sampratų įvairovė – nuo neformalios tačiau lokaliai ar kitokiu aspektu apibrėžtos vertybę praktikuojančių žmonių grupės iki visos šalies visuomenės. Vis dėlto, netiesioginis NKP bendruomenės apibrėžimas pateikiamas Konvencijos preambulėje: „bendruomenės, ypač vietos bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais asmenys, kurie kuria, išsaugo, išlaiko ir atkuria nematerialų kultūros paveldą“ ir yra NKP bendruomenės. Taigi, NKP praktikavimą galima vertinti kaip pagrindinį NKP bendruomenės požymį. Kaip antrą požymį galima vertinti tai, kad NKP bendruomenėms, grupėms ir kai kuriais atvejais asmenims NKP teikia tapatybės ir tęstinumo pojūtį.

NKP bendruomenės apibrėžimas yra svarbus todėl, kad jis susijęs su NKP nuosavybės pripažinimu ir iš jo kylančiu atsakomybės už jo išsaugojimą prisiėmimu. Būtent bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais pavieniai asmenys gali pripažinti tam tikras nusistovėjusias veiklas, vaizdus, išraiškos formas, žinias, įgūdžius savo kultūros paveldo dalimi, t.y. pripažinti juos savo nuosavybe. Nuosavybės ir atsakomybės klausimo svarbą atspindi tai, kad jis aptariamas kaip pirmasis NKP apsaugos etikos principas: „Bendruomenės, grupės ir, jei taikytina, asmenys turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį saugant jų pačių nematerialų kultūros paveldą.“

Apžvelgę NKP vertybių teikėjus į Sąvadą, išskyrėme tris NKP puoselėtojų grupes:

Pirmoji, mažiausia grupė, yra organizuotos NKP bendruomenės, t.y. tokios, kurios yra įkūrusios savo nevyriausybinę organizaciją (draugiją,

FiDi bendruomenė yra ryškiausias sutelktos ir atsakingos, labai motyvuotos bendruomenės pavyzdys. FiDi jau 50 metų yra gyva tradicija, jos perdavimas iš kartos į kartą vyksta natūraliai. FiDi alumnai yra pagrindiniai šventės donorai ir atminties nešėjai (kaip jie patys sako - „paveldas“), o tradicijos perdavimo krūvį neša dabartiniai studentai. Alumnai nesikiša į dabar vykstančią šventę, ją organizuoja studentai, kurie veikia labai savarankiškai, ir turi aukščiausios VU Fizikos fakulteto valdžios – dekanų – palaikymą.

bendrija, asociacija). Šios bendruomenės labai motyvuotos, geba pačios spręsti problemas, pritraukti lėšų, savanorių ir t.t.

Drevinė bitininkystė Varėnos rajone yra ryškus įstaigos lyderystės ir išpareigojimo telkti NKP bendruomenę pavyzdys. Dzūkijos nacionalinio parko direkcija maždaug 17 metų populiarino drevinę bitininkystę: rašė straipsnius, darė video reportažus. 2019 m. vertybę įrašius į Sąvadą, direkcija išpareigojo kurti bendruomenę. Tuo metu Lietuvoje tebuvo 2 drevininkai, abu direkcijos darbuotojai. Jie vykdė drevininkų mokymus ir jau išleido pirmuosius mokinius – 8 naujus drevininkus, taigi, dabar Lietuvoje jau yra 10 drevininkų. Kuriama nauja bendruomenė, pasklidusi po visą Lietuvą.

Antrą, gausiausią, grupę sudaro sutelktos, bet neorganizuotos NKP bendruomenės. Jos telkiasi aplink kokią nors organizaciją, pvz. vietos kultūros centrą, muziejų ar nacionalinio parko direkciją, tačiau nėra įkūrusios savo NVO. Bendruomenės ir jas telkiančios organizacijos turi ryšį, bendrauja ir bendradarbiauja.

Trečią grupę sudaro į Sąvadą įrašytos tradicijos, kurias praktikuoja visoje Lietuvoje pasklidusios šeimos, pavieniai asmenys ar asmenų grupės. Šių vertybių teikėjas – dažniausiai Lietuvos nacionalinis kultūros centras (6 vertybės), taip pat keletas kitų organizacijų. Šios bendruomenės nuo antrosios grupės skiriasi tuo, kad yra atotrūkis tarp teikiančiosios organizacijos ir tradicijos puoselėtojų, jie nėra registruojami, su jais nėra kontaktuojama. Todėl tokių bendruomenių atveju kyla klausimas, kas konkrečiai prisiima atsakomybę už jų

tradicijų išsaugojimą ir aktualizavimą, jeigu tokių bendruomenių tradicijos yra įrašomos į Sąvadą?

Apibendrinant, organizuota, savarankiška, stipri NKP bendruomenė turėtų būti NKP politikos siekiamybė, nes tik tokia bendruomenė yra pajėgi atlikti pagrindinį vaidmenį saugant savo pačios tradicijas. Įstaigų vaidmenį imantis lyderystės išsaugoti NKP vertybes, telkti jų bendruomenes, didinti jų sąmoningumą, populiarinti jų tradicijas vertiname kaip gerą praktiką. Tačiau, jeigu paraišką į Sąvadą teikianti valstybės ar savivaldybės įstaiga neįsipareigoja telkti NKP bendruomenės, tokia praktika ilguoju laikotarpiu nebus tvari. Todėl NKP bendruomenių palaikymas, telkimas ir kūrimas, mūsų manymu, yra svarbiausias NKP išsaugojimo ir aktualizavimo klausimas.

NKP IR SAVIVALDA

Tyrimo duomenys rodo, kad vietos savivaldos lygmuo yra ypač svarbus išsaugant ir aktualizuojant NKP, nes būtent šiame lygmenyje reiškiasi dauguma NKP vertybių. Savivaldybės finansuoja kultūros įstaigas, išduoda leidimus renginiams, remia vietos bendruomenes, formuoja vietos tapatybę ir pan. Lietuvoje yra gerų vietos savivaldos ir NKP bendruomenių bendradarbiavimo pavyzdžių (Klaipėdos, Šiaulių, Palangos miestų

NKP gali tapti bendradarbiavimo pagrindu ne tik pačioje savivaldybėje, bet ir tarp kelių savivaldybių. Kuršių marių burvalčių vėtrungių gamybos tradicijos teikėja – Neringos savivaldybės administracija, tačiau paraišką į sąvadą rengti padėjo ir Šilutės raj. savivaldybė, nes vėtrungės kilo iš dabartinės Šilutės rajono Kintų seniūnijos teritorijos. Šiuo metu vėtrungių, kaip krašto tapatybės ženklo, populiarumas yra itin išaugęs ir išsivystęs į kultūros kelią „Vėtrungių kelias“, kuris apjungia visas etnoregionų savivaldybes.

savivaldybėse, Šilutės, Varėnos, Biržų rajonu). Pastebima tendencija, kad bylų rengimas NKP vertybių įtraukimui į Sąvadą „išjudina“ institucijas, jos dalinasi atsakomybe su bendruomenėmis, sudaro tarpinstitucines darbo grupes, bendrauja su kitų savivaldybių administracijomis.

Tačiau kartu pastebima ir problemų. Kai kurių NKP bendruomenių manymu, vietos savivaldos institucijoms dažnai trūksta supratimo apie NKP vertę. Taip pat pastebimai trūksta diskusijos ir bendravimo tarp savivaldos institucijų, nėra partnerystės kūrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo įgūdžių. Kaip viena iš kandidatavimo į Lietuvos NKP vertybių sąvadą priežasčių buvo minimas lūkestis tokiu būdu pakelti tradicijos prestižą, tikintis, kad tai padės bendraujant su savivalda. Šiuo metu nėra aiškaus pasidalinimo atsakomybe ir įgaliojimais tarp centrinės bei vietos valdžios institucijų. Todėl kai kurių į Sąvadą įrašytų vertybių bendruomenės negauna palaikymo savivaldos lygmenyje motyvuojant tuo, kad jos yra visos šalies, o ne savivaldybės, vertybės. Toks neaiškumas yra kliūtis nuosekliai NKP bendruomenių ir savivaldybių bendradarbiavimui išsaugant ir aktualizuojant NKP.

NKP AKTUALIZAVIMO VEIKLŲ TIKSLINĖ AUDITORIJOS

Tyrimo duomenimis, NKP vertybes praktikuojančių bendruomenių nariai yra pagrindinė NKP aktualizavimo veiklų tikslinė auditorija. Jie labiausiai domisi NKP vertybėmis ir jiems buvo skiriama daugiausia aktualizavimo veiklų. Fokus grupių dalyviai atkreipė dėmesį, kad neretai patiems NKP saugotojams trūksta supratimo apie jų puoselėjamo NKP vertę.

Didžiausias lūkestis buvo įrodyti „saviškiams“, kad tai, ką tu laikai vertybe, iš tikrųjų yra vertybė ne tik dėl asmeninio pomėgio ar požiūrio, bet ir dėl aiškaus institucinio-nacionalinio įvertinimo.

Žemaitijos regiono fokus grupė

Ar NKP reikalingas masiškumas? Tik tiek, kiek padeda išsaugoti tradiciją ir atitinka jos prigimtį. Masiškumas yra kai kurių NKP vertybių, pvz. švenčių, būtina sąlyga. Daugeliui vertybių auditorijos plėtra padeda didinti jų žinomumą, taigi – ir galimybes jas išsaugoti. Kita vertus, auditorijos augimas dažnai turi objektyvių veiksnių ir pačios vertybės ypatumų sąlygojamas ribas, kurias peržengus kyla tradicijos deformavimo grėsmė. Tyrimas rodo, kad masiškumas kelia iššūkių NKP bendruomenėms, pvz. dėl fizinių vietos ribojimų (Mindūnų šventė), augančių kaštų ir didėjančios lėšų poreikio (Palangos Jurginės), turistų antplūdžio (Kurtuvėnų Užgavėnės).

Kurtuvėnų Užgavėnės taip išpopuliarėjo, kad bendruomenės nariams nebeliko vietos prie tradicinio vaišių stalo, nes jį buvo užsėdę turistai.

NKP AKTUALIZAVIMO VEIKLOSE NAUDOJAMI BŪDAI, MEDIJOS

Tyrimas atskleidė, jog NKP bendruomenės naudojami įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis, įskaitant ir skaitmenines technologijas, kurios užima reikšmingą vietą NKP komunikacijoje ir aktualizavime. Tai liudija, jog NKP puoselėtojai domisi komunikavimo priemonių naujovėmis, turi gerą prieigą prie interneto ir pakankamai gerus kompiuterinio raštingumo gebėjimus, įgalinančius juos lengvai skleisti, ieškoti ir surasti informaciją bei bendrauti. Turint omeny, kad beveik pusė respondentų (58 proc.) buvo virš 40 m. amžiaus, šių gebėjimų turėjimas neapsiriboja jaunesnio amžiaus žmonių grupe. Tačiau kai kurie, ypač vyresnio amžiaus kaimiškosiose vietovėse gyvenantys, NKP puoselėtojai, vis dar susiduria su nepakankamo techninio

aprūpinimo (kompiuterinės įrangos ir interneto) problema, neturi reikalingų gebėjimų naudotis šiuolaikinėmis IT ir socialiniais tinklais, nemoka užsienio kalbų, neturi reikalingų rinkodaros ir komunikacinių gebėjimų.

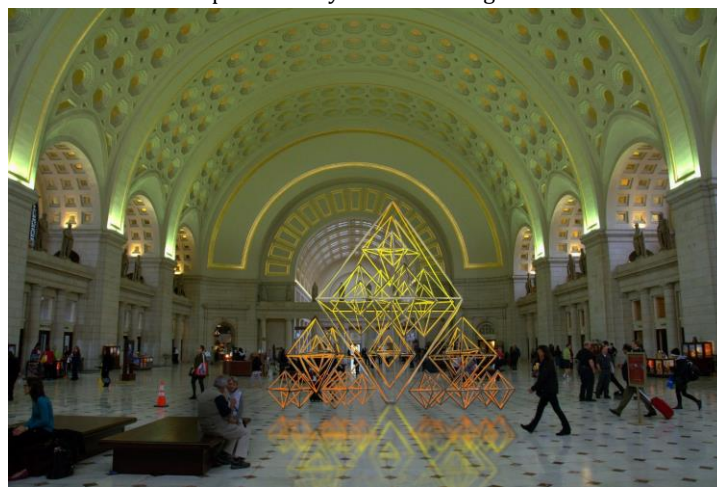
Skaitmeninių informacinių ir komunikacinių technologijų panaudojimo aktualumas išryškėjo ir per Covid-19 pandemiją, kur ji nesutrukdė NKP sklaidai ir net atvirkščiai, paskatino naujus ir prasmingus NKP aktualizavimo projektus. Gerosios praktikos pavyzdžiai atskleidžia, jog NKP aktualizavimo efektas dažniausiai yra pasiekiamas pasitelkiant daugialypius komunikacijos kanalus, kur jie atlieka skirtingas funkcijas (diskusijų forumas, renginiai, informacinis portalas ir t. t.).

NKP AKTUALIZAVIMO VEIKLŲ REZULTATAI

Kiekybinių duomenų, kurie leistų daryti tiesiogines išvadas apie NKP aktualizavimo rezultatus svarbos, aktualumo ir prieinamumo aspektais, nėra. Tačiau, remiantis TIC darbuotojų ir NKP puoselėtojų nuomone, galima daryti išvadą, kad bendrai domėjimasis NKP vertybėmis auga, o tokį susidomėjimą didina 1) emocinės patirtys, 2) profesionalus, patrauklus pateikimas ir 3) tęstinė veikla. Lietuvos NKP vertybių teikėjų vertinimu, stipriausias buvo emocinis, pramoginis aktualizavimo veiklų poveikis dalyviams – jie gerai praleido laiką, pajavairino savo kasdienybę.

NKP yra pilnai integruotas į kultūrinį gyvenimą, kadangi didžioji NKP vertybių dalis yra kultūriniai reiškiniai arba kultūros produktai/paslaugos ar glaudžiai susijusios su jais. Be to, NKP vertybių saugojime ir aktualizavime vieną pagrindinių vaidmenų atlieka kultūros lauko organizacijos – kultūros centrai, muziejai, meno kolektyvai ir pan. NKP kartu su šiuolaikine kūryba yra du svarbiausi Lietuvos kultūrinės diplomatijos tematiniai aspektai, formuojantys Lietuvos, kaip senų ir unikalių tradicijų, bet tuo pačiu kūrybingos, inovatyvios ir modernios kultūros šalies įvaizdį.

R. Bartkaus instaliacija „Nepriklausomybės sodai“, eksponuota Jungtinėse Valstijose, atkreipia plačiosios visuomenės dėmesį į Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo 30-metį

NKP integravimas į socialinį gyvenimą bendruomenėms yra vienas dažniausiai siekiamų aktualizavimo tikslų. Jis pasireiškia per tai, kad įrašymas į Sąvadą prisideda prie vietos ir bendruomenių tapatybės stiprinimo, bendruomenių telkimo, gyventojų savivarbos didinimo ir tarpinstitucinio ir regioninio bendradarbiavimo gerinimo.

NKP potencialiai gali prisidėti prie tolerancijos ugdymo visuomenėje per tautinių mažumų NKP išsaugojimo ir aktualizavimo integravimą į bendrą Lietuvos NKP politiką. Tai, kad šiuo metu tautinių mažumų NKP išsaugojimas ir aktualizavimas yra integruotas tik nedideliu mastu, sudaro prielaidas veiklos dubliavimui ir užsienio valstybių įtakai.

NKP ir švietimo sintezė yra ypatingai svarbi, nes NKP vertybės – tai žinios, įgūdžiai ir nuostatos, kurie yra perduodami iš kartos į kartą mokymosi proceso metu. Prie to reikšmingai prisideda formalus ir neformalus švietimo teikėjai. Iš kitos pusės, dalyvavimas NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklose netiesiogiai prisideda prie socialinių kompetencijų ugdymo. Deja, NKP terminas nėra vartojamas švietimo

politikos dokumentuose, o praktiniame lygmenyje NKP puoselėtojų ir švietimo įstaigų bendradarbiavimas šiuo metu vertinamas kaip nepakankamas.

NKP integruojamas į ekonomiką per amatus ir turizmą. NKP vertybės, priskiriamos amatų sričiai, generuoja pardavimo pajamas. Taip pat NKP tradiciniai renginiai pritraukia pirkėjus į jų metu vykstančias amatų mugės. Kita vertus, amatininkai susiduria su žaliavų trūkumu ir brangumu bei jiems nepalankia konkurencine aplinka (rankų darbo gaminiai brangesni ir todėl mažiau paklausūs nei panaši masinė produkcija iš pigesnių nenatūralių medžiagų). Vis dėlto, NKP integravimas į ekonominį gyvenimą yra aktualus tik kai kurių NKP vertybių bendruomenėms.

NKP vertybės didina atskirų vietovių ir regionų turistinį išskirtinumą, pasitarnauja turizmo produktų ir paslaugų kūrimui ir pritraukia lankytojus. Nuo turistų srautų nutolusiosiose vietose ir/arba ne intensyviau turizmo sezonu organizuojami NKP renginiai prisideda prie tolygesnio lankytojų srauto paskirstymo erdvėje ir laike. Kita vertus, jau esama ir neigiamų turizmo plėtros ženklų, kai lankytojų gausa kelia nepatogumų NKP bendruomenei. Pagrindinės kliūtys, trukdančios didinti NKP vertybių žinomumą ir platesnį panaudojimą turizmui, tai – NKP puoselėtojų iniciatyvumo stoka ir nepakankami pardavimo įgūdžiai bei užsienio kalbų mokėjimas, nepakankamas paslaugų verslo įsitraukimas paverčiant NKP vertybes į patrauklias paslaugas ir patirtis turistams, NKP veiklos nereguliarumas ir sudėtingas prieinamumas vartotojui. Be to, Sąvado svetainė internete yra nepakankamai informatyvi ir funkcionali, kitos svetainės internete, pristatančios NKP pagrindu sukurtus produktus ir paslaugas, nėra reguliariai atnaujinamos, NKP bendruomenės nėra įtraukiamos į rinkodaros procesą kaip lygiavertis partneris.

Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcija teikė paraišką dėl Šilinių dzūkų grybavimo tradicijos įrašymo į Lietuvos NKP vertybių sąvadą, labai aiškiai suprasdama savo, kaip teikėjo, misiją ir atsakomybę – ugdyti grybautojų kultūrą. Kasmet Varėnoje vyksta grybų šventė, grybavimo čempionatai. Direkcija rūpinasi, kad šios šventės taptų kultūringomis, kad grybautojams būtų svarbus ne grybų kiekis, bet grybavimo kokybė, kad grįždami iš miško grybautojai išneštų šiukšles.

Kai kurių NKP vertybių aktualizavimas prisideda prie tvarios gyvenamosios bei pagarbos gyvajai gamtai propogavimo ir ypačiai – prie saugomoms teritorijoms keliamų uždavinių – ekologinio švietimo, gamtos saugos stiprinimo bei kultūros paveldo išsaugojimo. Deja, NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklas saugomose teritorijose riboja nepakankamas finansavimas, žemas prioritetas tarp kitų Aplinkos ministerijai priskiriamų veiklos sričių, nepakankamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp Kultūros ir Aplinkos ministerijos, nepakankamas visuomenės supratimas apie NKP vietą ir svarbą integruotoje saugomų teritorijų sistemoje.

NKP saugojimas, palaikydamas tradiciniuose amatuose išlikusias istorinių technologijų žinias ir metodus, prisideda prie nekilnojamojo kultūros paveldo objektų autentiškų vertingųjų savybių restauravimo ir jų išsaugojimo. Savo ruožtu kultūros paveldo objektuose ir/arba materialaus kultūros

paveldo aktualizavimo renginiuose (pvz. Europos paveldo dienose) dažnai vykdoma veikla, susijusi su NKP, tokiu būdu prisidedant prie jo išsaugojimo ir aktualizavimo.

NKP amatai yra viena iš alternatyvių žemės ūkio veiklos rūšių, galinčių duoti ekonominę ir socialinę naudą kaimo vietovėms per naujas darbo vietas ir pajamas kaimo gyventojams bei vietinės kultūros išsaugojimą. Dalis NKP puoselėtojų turi ir Žemės ūkio ministerijos išduotus Tautinio paveldo produkto sertifikatus ir gali palyginti dalyvavimo abiejose programose naudą. Galimai dėl ilgesnės patirties, konkretesnių tikslų ir aktyvesnės komunikacijos palankiau vertinamas dalyvavimas Tautinio paveldo produkto programoje.

NKP AKTUALIZAVIMO VEIKLŲ FINANSAVIMO ŠALTINIAI

Apklauso duomenys rodo, kad NKP aktualizavimo veiklos daugiausia buvo finansuojamos mažėjimo tvarka: iš savivaldybės lėšų, iš atstovaujamos įstaigos ar bendruomenės lėšų, iš Lietuvos kultūros tarybos skiriamų lėšų, iš privačių lėšų ir kitų. Reikšmingai finansavimo poreikį mažina savanorių dalyvavimas.

Dauguma NKP vertybių teikėjų, teikdami paraiškas dėl įrašymo į Sąvadą, tikėjosi, kad tokiu būdu šalia kitų tikslų pavyks pasiekti ir didesnę finansavimą NKP tradicijos puoselėjimui: tiek iš LKT – per projektus, tiek iš savivaldybių biudžetų – dėl išaugusio prestižo, tiek iš rėmėjų – dėl didesnio žinomumo ir populiarumo. Rezultate vienos NKP vertybės iš tiesų pasiekė didesnės savivaldybės paramos (pvz. Palangos Jurginės) ar naujų savanorių įsitraukimo (pvz. FiDi), tačiau kai kurios, atvirkščiai, dėl pripažinimo nacionaliniu lygmeniu pajuto, kad savivaldybės ėmė joms skirti mažiau dėmesio, motyvuojant, kad jomis turi rūpintis valstybė (pvz. Vilniaus mieste – polkos ir šiaudinių sodų puoselėtojai bei festivalio „Skamba skamba kankliai“ organizatoriai).

Išskyrėme tris pagrindines problemas, susijusias su dabartiniu valstybės skiriamu NKP finansavimu. Pirma, projektinis finansavimas neatitinka NKP bendruomenių poreikio užtikrinti veiklų tęstinumą, t.y. tradiciją. NKP išsaugojimas ir aktualizavimas yra laikui imli, tęstinė, besikartojanti veikla. Tuo tarpu projektinio finansavimo konkursui kaskart reikia pateikti naują projektą. Bendruomenių teigimu, net ir nedidelė, bet nuolatinė valstybės parama padėtų veiklas padaryti pastoviomis ir turėti kryptingesnę sklaidą.

Antra, ryškiai skiriasi LKT atstovų ir NKP puoselėtojų požiūriai į NKP sričiai skirtos LKT programos „Etninė kultūra ir nematerialus kultūros paveldas“ prioritetus ir projektų vertinimo kriterijus. Konkrečiai, šios programos finansavimo sąlygose numatytas prioritetas projektams, „skatinantiems etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo įsiliejimą į kitus kultūros sektorius ir (ar) inovacijas“ bei vertinama projekto meninės ir kultūrinės veiklos kokybė, daugelio NKP atstovų teigimu, yra nesuderinamos su tikslu užtikrinti tradicijos tęstinumą ir neatitinka jų poreikio išlaikyti savo tapatybę.

Trečia, Lietuvos NKP vertybių sąvadas ir visa jo tvarkytojo (LNKC) veikla, susijusi su NKP, yra finansuojami iš vienos NKP vertybės – Dainų šventės – programos. Tokiu būdu visa NKP sritis yra tarsi „paslėpta“ po viena, pačia stambiausia vertybe. Toks Sąvado ir jo tvarkytojo funkcijų finansavimas neatitinka Sąvado vertybių įvairovės ir veiklų, susijusių su Sąvadu, kompleksiško.

„... šnekant apie sutartines, tai jos yra aukštesnio lygio, tai yra iš tikrųjų didžiulė vertybė, bet mes ją sumenkinam, tiesiog skleidami visur ir visaip kaip, vilkdami į popsus, kad praeitumėm per kažkokių projektus.“

Aukštaitijos regiono fokus grupė

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgdami į kultūros paveldo aktualizavimo apibrėžime įvardintus tikslus, išskyrėme dvi pagrindines NKP aktualizavimo kryptis. Pirmoji kryptis – sektorinė. Ją sudaro priemonės, kuriomis siekiama pabrėžti NKP svarbą, aktualumą ir prieinamumą. Antroji kryptis – tarpsektorinė. Ją sudaro priemonės, kuriomis siekiama atsakingai integruoti NKP į kultūrinį, socialinį, ekonominį gyvenimą ir kitas politikos sritis.

Rekomendacijos dėl NKP bendruomenių

Bendruomenės yra NKP išsaugojimo pagrindas, todėl jas reikėtų telkti ir stiprinti. Ateityje paraiškas dėl pasklidusių tradicijų įrašymo į Sąvadą rekomenduotume svarstyti tik tuomet, kai bus susibūrusios jų bendruomenės arba kai paraišką teikianti valstybės ar savivaldybės įstaiga įsipareigos telkti bendruomenę, kad ji, o ne vien institucija, imtųsi atsakomybės už NKP išsaugojimą.

Atsižvelgdami į NKP bendruomenių galimybes ir išteklius, rekomenduojame teikti joms valstybės ir savivaldybių pagalbą tose srityse, kurios viršija jų kompetenciją, t.y. didesnis viešinimas žiniasklaidoje, NKP prestižo kėlimas visuomenėje, NKP svarbos suvokimo didinimas, pagalba sprendžiant teises ir administracines problemas ir kt.

Turėdami omenyje svarbų pavienių asmenų-NKP entuziastų darbą, rekomenduojame neapsiriboti tik bendruomenių veiklos rėmimu, bet skatinti ir remti asmenines iniciatyvas, žinovų ar mokytojų tradicijos perdavimo veiklas.

Į Sąvado plėtros procesą rekomenduojame įtraukti NKP bendruomenių atstovus, kad Sąvadas kuo labiau atitiktų NKP bendruomenių poreikius.

Rekomendacijos dėl savivaldos

Remdamiesi NKP sąvadus sukūrusių savivaldybių pavyzdžiais, rekomenduojame savivaldybėms kurti savo NKP sąvadus. Taip pat rekomenduojame, kad nacionalinio lygmens veikėjai padėtų savivaldybėms dalintis savo patirtimi, taip pat rekomenduojame parengti ir periodiškai atnaujinti savivaldybėms skirtą metodinę medžiagą, didesniu mastu organizuoti supratimo didinimo renginius vietos valdžios atstovams, juos konsultuoti.

Rekomendacijos dėl sektorinio NKP aktualizavimo

Priemonės nacionaliniame lygmenyje sudaro 4 veiklų grupės, kurias išskyrėme, atsižvelgdami į aktualizavimo ir išsaugojimo tikslus.

- **Sąmoningumo didinimas.** Tęsti Sąvado kūrimą ir plėsti Sąvado tvarkytojo funkcijas, kad jos apimtų ne tik duomenų apskaitą, bet ir visuomenės sąmoningumo didinimą. Sukurti Sąvado plėtros modelį, į procesą įtraukiant visas suinteresuotas puses. Didinti pačių NKP puoselėtojų sąmoningumą ir skatinti mažiau įsitraukusiųjų aktyvumą.
- **Gebėjimų stiprinimas.** Stiprinti ir plėsti LNKC, kaip NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklų koordinatoriaus, vaidmenį ir skirti tam reikalingus papildomus žmogiškuosius ir finansinius išteklius. Stiprinti NKP bendruomenių gebėjimus išsaugoti ir aktualizuoti savo paveldą, organizuojant mokymus, edukacijas, stovyklas, dirbtuves ir dalinimąsi patirtimi ir kt.
- **Populiarinimas.** Didinti Sąvado žinomumą ir plėsti jo, kaip NKP populiarinimo priemonės, galimybes. Numatyti ir įgyvendinti papildomas NKP populiarinimo priemones, pvz. rengti nacionalines žiniasklaidos kampanijas, straipsnių spaudoje serijas, mokymų medžiagą, informacinius leidinius, NKP „ambasadorių“ veiklą ir kt. Didesnį dėmesį kreipti ne į kiekybinę, bet į kokybinę auditorijos plėtrą, ypatingai skirtingų amžiaus grupių įtraukimą į NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklas.

- **Tinklaveika ir bendradarbiavimas.** Tai yra horizontali veikla, kuri padeda siekti visų trijų jau paminėtų tikslų. Šios grupės veiklos iš esmės yra nuolatiniai susitikimai gyvai ir internetu. Rekomenduojame siekti glaudesnio bendradarbiavimo tarp Sąvado duomenų valdytojo (KM) ir tvarkytojo (LNKC), kurti savivaldybių bendradarbiavimo ir apsikeitimo gerą patirtimi tinklą. Vyresnio amžiaus ir/ar kaimo vietovėse gyvenančių NKP puoselėtojų techninio aprūpinimo ir skaitmeninių bei komunikacinių gebėjimų spragas spręsti skatinant glaudesnę jų bendradarbiavimą su vietos kultūros ir švietimo organizacijomis ir specialistais, turinčiais reikalingą įrangą ir gebėjimus.

Rekomendacijos dėl NKP finansavimo

Skirti papildomą finansavimą anksčiau išvardintoms nacionalinio lygmens veikloms įgyvendinti.

Svarstyti galimybę didinti programinį finansavimą NKP sričiai, kad būtų patenkintas NKP bendruomenių poreikis tęsti savo tradicijas, ir persvarstyti projekcinio finansavimo prioritetus bei vertinimo kriterijus, kad jie labiau atitiktų NKP bendruomenių poreikį išlaikyti savo kultūrinę tapatybę.

Remti bendradarbiavimo ir partnersyčių kūrimo projektus, kurie siektų kelioms NKP bendruomenėms aktualių tikslų. NKP išsaugojimui ir aktualizavimui skirtose valstybės ir savivaldybių programose prioritetą teikti mokymo veikloms (edukacijoms, stovykloms, ilgalaikėms dirbtuvėms) ir kitoms NKP bendruomenių gebėjimus stiprinančioms priemonėms, o taip pat veikloms, kuriose derinamos NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklos.

Prioritetą teikti tiems NKP rėmimo projektams ar veikloms, kurie skatina bendradarbiavimą tarp organizacijų ir bendruomenių. Tai galioja ir skaitmeninei tinklaveikai. Tuo pačiu svarbu užtikrinti, kad toks bendradarbiavimas vyktų lygiaverčiais ir tarpusavio pagarbos pagrindais.

Prioritetą teikti skaitmeninių technologijų panaudojimui ir skaitmeninių komunikacinių gebėjimų vystymui, siekiant paskatinti naujus ir prasmingus NKP aktualizavimo projektus. Neapsiriboti vienos kultūrinės ar skaitmeninės erdvės rėmimu, bet skatinti skirtingų erdvių ar kanalų, skirtų to paties paveldo aktualizavimui ir komunikacijai, kūrimą, išlaikymą ir plėtrą (pvz. diskusijų forumas, renginys, informacinis portalas ir kt.).

Didinti NKP vertybių puoselėtojų fondų paieškos ir savanorių pritraukimo gebėjimus, bei sudaryti sąlygas apsikeitimui gerą tokios veiklos patirtimi. Tyrinėti kitų šalių ir kitų sričių patirtį ir išmėginti NKP išsaugojimo ir aktualizavimo srityje inovatyvias ir demokratiškesnes finansavimo formas pvz. sutelktinį finansavimą (angl. *crowdfunding*).

Rekomendacijos dėl NKP aktualizavimo politikos turinio

Siekiant didesnio termino „aktualizavimas“ aiškumo ir atitikimo tarptautiniame kontekste vartojamiems terminams bei geresnio NKP veikėjų tarpusavio supratimo, siūlome šį terminą diversifikuoti. Kai kalbama apie aktualizavimą kaip priemones, kuriomis siekiama pabrėžti paveldo svarbą ir aktualumą, vartoti terminus sąmoningumo didinimas (angl. *awareness-raising*), vertės didinimas ar valorizavimas (angl. *enhancement*). Kai kalbama apie priemones, kuriomis siekiama pabrėžti paveldo prieinamumą, vartoti terminus populiarinimas (angl. *promotion*) ir prieinamumo didinimas (angl. *ensuring/facilitating access*). Kai kalbama apie paveldo integravimą į kultūrinį, socialinį, ekonominį gyvenimą, vartoti terminą integravimas į kitas sritis (angl. *integration*).

Didinti visų NKP išsaugojime ir aktualizavime dalyvaujančių institucijų, organizacijų ir asmenų įsitraukimą ir supratimą apie NKP išsaugojimą kaip bendrą atsakomybę.

Rekomendacijos dėl NKP išsaugojimo ir aktualizavimo rezultatų fiksavimo ir vertinimo

Fiksuoti ir skleisti teigiamas emocines patirtis (džiaugimąsi NKP praktika), kaip reikšmingą kokybinį NKP išsaugojimo ir aktualizavimo veiklų rezultatą. Kokybinius aktualizavimo veiklų rezultatus vertinti per grįžtamąjį ryšį: renginių dalyvių atsiliepimus, komentarus socialiniuose tinkluose, žiniasklaidos susidomėjimą.

Pagrindinis kiekybinis NKP išsaugojimo ir aktualizavimo politikos rezultatas galėtų būti dalyvavimas NKP veiklose, išreiškiamas tokiais rodikliais kaip tradicinių renginių skaičius, į renginių organizavimą įsitraukusių asmenų (taip pat ir savanorių) skaičius, renginių dalyvių skaičius, pradedančiųjų praktikuoti vertybę skaičius, norinčiųjų mokytis skaičius, norinčiųjų įsigyti instrumentus skaičius, paveldo produktų paklausa, NKP mokymo renginių skaičius ir kt.

Skaitmeninėje erdvėje susidomėjimą NKP galima vertinti pagal „Facebook“ grupių dalyvių, sekėjų ir turinio peržiūrų skaičių. Vertybės rėmėjų finansinis įnašas, mokslininkų domėjimasis vertybe taip pat galėtų būti aktualizavimo veiklų rezultato rodikliai.

Rekomendacijos dėl tarpsektorinio NKP aktualizavimo (t.y. NKP integravimo)

Didinti kultūros darbuotojų supratimą apie NKP: įtraukti įgūdžius, reikalingus NKP išsaugojimui ir aktualizavimui, į visų kultūros sričių bet ypatingai – kultūros centrų, muziejų, bibliotekų – darbuotojų kvalifikacijos kėlimo mokymo planus.

Didinti šiuolaikinio meno kūrėjų supratimą apie NKP ir skatinti juos, bendradarbiaujant su bendruomenėmis ar atskirais asmenimis, integruoti NKP į šiuolaikinę kūrybą.

Didinti vietos valdžios atstovų supratimą apie NKP vaidmenį kuriant vietos tapatybę, telkiant bendruomenę ir stiprinant bendradarbiavimą.

Maksimaliai integruoti tautinių mažumų NKP išsaugojimą ir aktualizavimą į bendrą Lietuvos paveldo politiką. Didinti tautinių mažumų sąmoningumą apie jų paveldą Lietuvoje ir skatinti juo rūpintis.

Siekti didesnės integracijos ir sinergijos su Tautinio paveldo produkto komunikacija.

Stiprinti NKP praktikuojančių asmenų, tradicinių amatų centrų, turizmo informacijos centrų, kelionių organizatorių ir kito vietinio verslo tinklaveiką ir bendradarbiavimą.

Gerinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą tarp KM ir kitų ministerijų (EIMIN, AM, ŽŪM), įtraukiant jų atstovus į Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo tarybą.